

Kannanotto: Rahapelijärjestelmän tärkein tehtävä on ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja

Veikkauksella on Suomessa rahapelaamisen monopoli. Nyt keskusteluissa on mahdollinen muutos lisenssimalliseen rahapelijärjestelmään. Me rahapelihaittatyötä tekevät toimijat haluamme muistuttaa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen olevan keskeisin tekijä järjestelmämuutosta suunniteltaessa.

Suomessa on viime kuukausina keskusteltu rahapelijärjestelmän muutoksesta ja siirtymisestä lisenssijärjestelmään. Lisenssijärjestelmässä yritykset voivat hakea itselleen lisenssiä eli oikeutta järjestää rahapelejä. Lisenssiehdot täyttävät rahapeliyhtiöt siirtyisivät Suomen sääntelyn piiriin ja maksaisivat lisenssimaksun sekä voitoistaan arpajaisveroa. Tällä hetkellä Suomessa on monopoli, jossa Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus järjestää Manner-Suomessa rahapeli-toimintaa ja markkinoida rahapelejä.

Rahapelihaitoilla tarkoitetaan toistuvaa rahapelaamista, joka aiheuttaa yksilölle kielteisiä seurauksia, kuten merkittäviä taloudellisia tappioita, riippuvuutta tai fyysisiä ja/tai psyykkisiä ongelmia. Myös pelaajan lähipiiri ja yhteiskunta voivat kokea haittoja rahapelaamisesta.

Me rahapelihaittatyötä tekevät toimijat haluamme muistuttaa, että rahapelihaittoja ja -ongelmia esiintyy kaikissa rahapelijärjestelmissä. Rahapelijärjestelmän tavoitteena tulee olla terveydellisten, taloudellisten ja sosiaalisten haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen. Kyseessä tulee olla markkinoiden haltuunotto, ei niiden vapauttaminen. Jos muutos päätetään toteuttaa, tulee varmistaa päätöksenteon vahva tietoperusta sekä muutoksen seuranta rahapelihaittojen näkökulmasta. Toimet tulee valmistella ja toteuttaa huolella, ja ottaa oppia pohjoismaisista ja eurooppalaisista järjestelmämuutoksista ja niiden tuomista haasteista.

Huolenamme on, että pelihaittojen ehkäisy jää vain pakolliseksi sivulauseeksi ja todellisuudessa muutosta ohjaavat vahvat tuottotavoitteet. Tämä todennäköisesti johtaa uuteen järjestelmään, joka toistaa edellisen virheet. Riskinä on rahapelien saatavuuden ja markkinoinnin lisääntyminen ja kasvavat haitat. Tällöin virheistä maksavat he, joilla on vähiten varaa hävitä.

Haluamme korostaa, että:

- Järjestelmän päätehtävän tulee olla haittojen ehkäisy ja rahapeli-ongelmien vähentäminen.
- Lainsäädännössä tulee huomioida haittojen ehkäisy ja vähentäminen laajasti ja yksityiskohtaisesti.
- Tuki- ja hoitopalveluita tulee olla saatavilla yhdenvertaisesti, kattavasti ja valtakunnallisesti.
- Markkinointia tulee säännellä tiukasti. Tulee määritellä missä, miten, kenelle, milloin ja kuinka paljon rahapelimainontaa saa tehdä.
- Markkinoinnin tulee olla läpinäkyvää siten, että kerrotaan selkeästi, mikä on pelien ikäraja ja millaisista rahapeleistä on kyse. Sen lisäksi kerrotaan rahapelaamiseen liittyvistä riskeistä tupakan tapaan.
- Rahapelihaittatoimijoita tulee kuulla, ennen kuin järjestelmän yksityiskohdista päätetään.
- Tulee perustaa vahva viranomainen, jolla on tarpeeksi resursseja ja ammattitaitoa valvoa rahapelitarjontaa.
- Kaikilla rahapelien tarjoajilla tulee olla yhtenäiset, tehokkaat ja helppokäyttöiset pelinhallintavälineet. Näiden tulee olla pakollinen osa rahapeli-toiminnan ohjausta, eikä niitä voi jättää toimijoiden oman harkinnan varaan.
- Rahapeliyhtiöitä tulee vastuuttaa selkeään viestintään pelaamisen hallinnan vaihtoehtoista ja pelaamisen riskeistä.

Sisäministeriön 17.4.2023 julkaiseman esiselvityshankkeen ([linkki esiselvitykseen](#)) tavoitteena oli arvioida yksinoikeusjärjestelmän nykytilaa suhteessa arpajaislain tavoitteisiin, tarkastella eri maissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, käytössä olevia rahapelijärjestelmiä ja arvioida erilaisten rahapelijärjestelmien hyötyjä ja haittoja. Tavoitteena oli luoda tilannekuva ja kartoittaa erilaisten rahapelijärjestelmien vaihtoehtoiset mallit poliittisen päätöksenteon tueksi. Hankkeen raportti on luettavissa sisäministeriön sivuilta ([linkki raporttiin](#)). Myös selvityksessä todetaan, että mikäli Suomessa päädyttäisiin lisenssijärjestelmään, tulee rahapelihaittojen ehkäisyn säilyä toimintaa ohjaavana periaatteena, esim. markkinointiin kohdistuvina rajoituksina, riittäväillä resursseilla varustetun valvojan viranomaisen perustamisena sekä kattavina järjestelyinä pelaajien suojelemiseksi rahapelihaitoilta.

Lisätiedot: EHYT ry: Pietilä Eija, asiantuntija, p. 050 514 7658

Peluuri: Inka Silvennoinen, yksikön päällikkö, p. 040 760 8507

